

Brüssel, 13. juuni 2022
(OR. fr, en)

9760/22

ECOFIN 549
UEM 153
SOC 344
EMPL 226
COMPET 447
ENV 545
EDUC 217
RECH 340
ENER 256
JAI 810
GENDER 89
ANTIDISCRIM 69
JEUN 100
SAN 345

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9412/22 - COM(2022) 604 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Küprose 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

---

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2022) 604 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Küprose 2022. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Küprose 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

---

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahadu. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ning teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. 2022. aasta juunis ajakohastatakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahadust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 7. mail 2021 allkirjastatud Porto sotsiaalkohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. 25. märtsil 2022 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid. 24. novembril 2021 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles nimetati Küprost ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta ning ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. 5. aprillil 2022 võttis nõukogu vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta⁴ ja 14. märtsil 2022 ühise tööhõive aruande.

---

⁴ Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 153, 7.4.2022, lk 1).

- (3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub muu hulgas kõrgemates energia-, toidu- ja toorainehindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad tugevasti eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes kannatavad energiaostuvõimetuse all või elavad selle ohus, samuti ettevõtteid, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad. Liit seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Venemaa agressioonisõjast tulenevad majanduslikud tagajärjed on mõjutanud liikmesriike ebaühtlaselt. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382⁵ esimest korda nõukogu direktiiv 2001/55/EÜ,⁶ millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult liidus viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele.

---

⁵ Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

⁶ Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

- (4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusrahastrahastu rakendamisnõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse kõiki 2019. ja 2020. aasta Euroopa poolaasta tsüklites esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne selliste läbivaadatud, ajakohastatud või muudetud kavade esitamise kuupäeva.
- (5) Stabiilsuse ja kasvu pakti üldist vabastusklauslit on kohaldatud alates 2020. aasta märtsist. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“ esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks peaks olema liidu või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Võttes arvesse suurenenud ebakindlust ja majandusväljavaateid ohustavaid suuri langusriske Euroopas toimuva sõja kontekstis, enneolematut energiahindade tõusu ja jätkuvaid häireid tarneahelates, on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamisaja pikendamine 2023. aastani.

- (6) Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus,⁷ milles esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta, esitatud lähenemisviisi kohaselt on üldist eelarvepoliitikat praegu kõige parem mõõta esmaste kulude (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusraha tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid⁸. Selleks et hinnata, kas riigi eelarvepoliitika on konservatiivne ja kas eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, tuleks üldisest eelarvepoliitikast kaugemale minnes pöörata tähelepanu ka riiklikult rahastatavate⁹ esmaste jooksvate kulude (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ja investeeringute arengule.

---

⁷ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 58).

⁸ Käesolevas soovitus esitatud hinnangud eelarvepoliitika ja selle komponentide kohta on komisjoni hinnangud, mis põhinevad komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi aluseks olevatel eeldustel. Komisjoni hinnangud keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu kohta ei hõlma selliste reformide positiivset mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada potentsiaalset majanduskasvu.

⁹ Ei rahastata taaste- ja vastupidavusraha ega muudest liidu vahenditest antavate toetustega.

- (7) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised („eelarvesuunised“), et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale, olles samas valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale, 2023. aastal asjakohane. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriikide vahel diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ning hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpakettis.
- (8) Seoses eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning võrreldes komisjoni 2022. aasta talveprognoosiga kiiremat inflatsiooni. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil. Eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, sealhulgas Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast kaitse ja julgeoleku osas tulenevate väljakutsetega, ning see peab olema liikmesriikide vahel diferentseeritud vastavalt nende eelarve- ja majandusolukorrale, võttes sealhulgas arvesse, kuidas neile mõjub kriis ja Ukrainast põgenenud inimeste sisseränne.

- (9) 17. mail 2021 esitas Küpros vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 20. juulil 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Küprose taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta¹⁰. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Küpros on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.
- (10) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 4 sätestatud tähtajaga esitas Küpros 5. mail 2022 oma 2022. aasta riikliku reformikava ja 2. mail 2022 oma 2022. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2022. aasta riiklik reformikava ka Küprose kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel tehtud edusammude kohta.

---

¹⁰ ST 10686/2021 INIT; ST 10686/2021 ADD 1.

- (11) 23. mail 2022 avaldas komisjon Küprose kohta 2022. aasta riigiaruande. Selles hinnati Küprose edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning tehti taaste ja vastupidavuse tulemustabeli põhjal kokkuvõtte sellest, kuidas Küpros on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega, sealhulgas nendega, mis tekivad seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse. Samuti hinnati Küprose edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.
- (12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Küprose kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 23. mail 2022. Komisjon jõudis järeldusele, et Küprosel on ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige suurenes COVID-19 kriisi ajal märkimisväärselt suur jooksevkonto puudujääk, mis pani lisakoormuse niigi suurele välis-, avaliku ja erasektori võlale, samas finantssektoris on viivislaenu hoolimata märkimisväärselt vähenemisest endiselt suured.

(13) Oma 20. juuli 2020. aasta soovitus¹¹ soovitas nõukogu Küprosel võtta 2020. ja 2021. aastal kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemia ning toetada majandust ja selle taastumist. Samuti soovitas nõukogu Küprosel juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes Küprose valitsemissektori eelarvepuudujääk 5,8 %-lt SKPst 2020. aastal 1,7 %-le SKPst 2021. aastal. Küprose eelarvepoliitilised meetmed toetasid majanduse taastumist 2021. aastal, samal ajal kui ajutised erakorralised meetmed vähenesid 3,6 %-lt SKPst 2020. aastal 3,0 %-le SKPst 2021. aastal. Küprose 2021. aasta meetmed olid kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. 2020. ja 2021. aastal valitsuse poolt kaalutlusõiguse alusel võetud eelarvemeetmed olid ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. Eurostati kinnitatud andmete kohaselt langes valitsemissektori võlg 115,0 %-lt SKPst 2020. aastal 103,6 %-le SKPst 2021. aastal.

---

¹¹ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Küprose 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 82).

(14) 2022. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2022. aastal 2,7 % ja 2023. aastal 3,8 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv väiksem – 2022. aastal 2,3 % ja 2023. aastal 3,5 % –, mis tuleneb peamiselt komisjoni prognoosis esitatud eeldatavast väiksemast välisnõudlusest ning seega netoekspordi negatiivsest mõjust võrreldes 2022. aasta stabiilsusprogrammis esitatud tagasihoidliku mõjuga. Valitsus prognoosib oma 2022. aasta stabiilsusprogrammis, et Küpros saavutab 2022. aastal tasakaalustatud eelarvepositsiooni ja 2023. aastal eelarveülejäagi 0,4 % SKPst. 2022. aastaks prognoositud paranemine kajastab peamiselt enamiku erakorraliste meetmete lõpetamist. 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2022. aastal 93,9 %-le ja 2023. aastal 88,2 %-le. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2022. ja 2023. aastal vastavalt 0,3 % SKPst ja 0,2 % SKPst. See on väiksem kui 2022. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud eelarvepuudujääk, tingituna peamiselt komisjoni prognoosis esitatud konservatiivsematest maksutulu prognoosidest. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse üldjoontes sarnane: 2022. aastal 93,9 % ja 2023. aastal 88,8 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) potentsiaalne SKP kasv praegu hinnanguliselt 2,6 %. See hinnang ei hõlma aga selliste reformide mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada Küprose potentsiaalset majanduskasvu.

- (15) 2022. aastal kaotab valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised meetmed peaksid prognooside kohaselt vähenema 3,0 %-lt SKPst 2021. aastal 0,4 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,2 % SKPst ja mis eeldatavasti kaotatakse järk-järgult 2023. aastal¹². Need meetmed hõlmavad peamiselt sotsiaalsiirdeid vaesematele leibkondadele, energiatarbimise kaudsete maksude alandamist ning jae- ja hulgimüügihindade ülempiire. Need meetmed on kavandatud ajutistena. Kui aga energiahinnad jäävad kõrgeks ka 2023. aastal, võidakse mõned neist meetmetest säilitada. Mõned neist meetmetest, eelkõige kodumajapidamiste elektriarvete maksumäära vähendamine, tarbijatariifide alandamine ja naftaaktsiisi vähendamine, ei ole suunatud. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad ka Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulud, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,1 % SKPst ja 2023. aastal 0,2 % SKPst¹³.

---

¹² Näitajad kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹³ Eeldatakse, et Ukrainast liitu põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafiline jaotus põhineb olemasoleva diasporaa suurusel, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisel suurusel ja Ukrainast põgenenud isikute tegelikul jaotusel üle kogu liidu 2022. aasta märtsi seisuga. Inimese kohta arvatud eelarvekulude puhul põhinevad hinnangud komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, võttes arvesse nii rahaülekandeid kui ka mitterahalisi hüvitisi, nagu haridus ja tervishoid.

- (16) Oma 18. juuni 2021. aasta soovitusel soovitas nõukogu Küprosel säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahasust saadav impulss, ning riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitas nõukogu Küprosel juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus keskpikas perspektiivis ning samal ajal suurendada investeeringuid majanduskasvu potentsiaali hoogustamiseks.
- (17) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi ja Küprose 2022. aasta stabiilsusprogrammis esitatud teabe kohaselt prognoositakse, et eelarvepoliitika on 2022. aastal üldjoontes pärssiv, +0,9 % SKPst, samas kui nõukogu soovitas toetavat eelarvepoliitikat¹⁴. Küpros kavatseb jätkuvalt toetada majanduse taastamist, kasutades taaste- ja vastupidavusrahasust täiendavate investeeringute rahastamiseks, nagu on soovitanud nõukogu. Taaste- ja vastupidavusrahasust toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2021. aastaga suurenema 0,7 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2022. aastal andma eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,6 protsendipunkti¹⁵. Seetõttu ei kavatse Küpros säilitada riiklikult rahastatavaid investeeringuid. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasvu (ilma uute tulumeetmeteta) panus üldisesse eelarvepoliitikasse olema 2022. aastal 1,1 protsendipunkti. See hõlmab energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõjuga tegelemise meetmete (0,1 % SKPst) ning Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse andmise kulude (0,1 % SKPst) täiendavat mõju.

---

¹⁴ Näitaja plussmärk vastab esmaste kulude vähesele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades pärssivale eelarvepoliitikale.

¹⁵ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti SKPst.

- (18) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika seisund, eeldusel et poliitikat ei muudeta, 2023. aastal +0,1 % SKPst¹⁶. Prognooside kohaselt jätkab Küpros 2023. aastal taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste kasutamist, et rahastada täiendavaid investeeringuid majanduse taastamise toetuseks. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2022. aastaga suurenema 0,3 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2023. aastal andma eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti¹⁷. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2023. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse üldjoontes neutraalse panuse 0,1 protsendipunkti. See hõlmab energiahindade tõusu leevendamiseks võetud meetmete (0,2 % SKPst) järkjärgulise kaotamise ja Ukrainast põgenenud inimestele ajutise kaitse andmisega seotud täiendavate kulude (0,1 % SKPst) mõju.
- (19) 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarveülejääk järk-järgult suurenema 1,5 %-le SKPst 2024. aastal ja 1,7 %-le SKPst 2025. aastal. Seega peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk jääma programmiperioodi jooksul alla 3 % SKPst. Selle prognoosi kohaselt vähenevad teatavad avaliku sektori kulutused, eelkõige toetused, ning piiratakse muude kulude, sealhulgas vahetarbimise ja mitterahaliste sotsiaalsiirete kasvu. Avaliku sektori investeeringud, väljendatuna protsendina SKPst, peaksid prognooside kohaselt vähenema ka pärast 2022. aasta tippaset. 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2025. aastani kahanema, vähenedes 2024. aastal 81 %-le ja 2025. aastal 76,7 %-le. Komisjoni analüüsi kohaselt näivad võla jätkusuutlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis keskmised.

---

¹⁶ Näitaja plussmärk vastab esmaste kulude kasvu vähesele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades pärssivale eelarvepoliitikale.

¹⁷ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma pärssiva panuse 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (20) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja nimetatud määruse V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mille rakendamise suunav ajakava tuleb lõpule viia 31. augustiks 2026. Need aitavad lahendada kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme või olulist osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, millele on osutatud riigipõhistes soovitusetes, mille nõukogu esitas Küprosele Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, nagu ka riigipõhistes soovitusetes, mis esitati enne taaste- ja vastupidavuskava vastuvõtmise kuupäeva. Eelkõige on need seotud riigi rahanduse ja tervishoiu, tööturu- ja sotsiaalpoliitika, hariduse ja oskuste, avaliku ja erasektori investeeringute ning rohe- ja digipöördega, samuti struktuurireformidega, mille abil parandada avaliku sektori toimimist, võidelda korruptsiooni vastu ja aidata kaasa viivislaenude vähendamisele pangandussektoris.
- (21) Küprose taaste- ja vastupidavuskava rakendamine aitab eeldatavasti teha täiendavaid edusamme rohe- ja digipöörde valdkonnas. Küprose kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad taaste- ja vastupidavuskava kogueraldisest 41 %, samas kui digieesmärke toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 23 %. Taaste- ja vastupidavuskava täielik rakendamine kooskõlas asjakohaste eesmärkide ja sihtidega aitab Küprosel COVID-19 kriisist kiiresti taastuda, tugevdades samal ajal tema vastupanuvõimet. Sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

(22) Küpros esitas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060¹⁸ ettenähtud partnerluslepingu ja muud ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid 30. detsembril 2021. Kooskõlas määrusega (EL) 2021/1060 peab Küpros arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende ühtekuuluvuspoliitika fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Taaste- ja vastupidavusraha ja ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärsivad investeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.

---

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

(23) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Küpros silmitsi ka probleemiga, mis on seotud riigi osalusega ettevõtete juhtimisega. Juhtimissüsteemis esineb puudusi seoses rahvusvaheliste standarditega (nt Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni koostatud riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimise suunised ning Maailmapanga koostatud riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimise töövahend), mis mõjutab Küprose tootlikkust ja ettevõtluskeskkonda. Eelkõige kasvataksid riigi osalusega ettevõtete tõhusust ja tulemuslikkust finantstulemuste ja avaliku sektori eesmärkide suurem läbipaistvus ning suurem aruandekohustus. Samuti aitaksid sellele kaasa parimate tavade rakendamine, näiteks tulemuspõhine ja läbipaistev liikmete riigi osalusega ettevõtete juhtorganitesse nimetamise protsess ning riigi osalusega ettevõtete omandiõiguse üleminek poliitikale orienteeritud ministriumidelt spetsiaalsele keskasutusele. Selliste majanduslikult elujõuliste turgude avamine, kus riigi osalusega ettevõtetel on praegu turgu valitsev seisund (nt energiaturul), muudaks need turud tõhusamaks, kiirendaks rohe- ja digipööret ning aitaks majandust mitmekesistada. Riigi osalusega ettevõtetega seotud meetmete võtmine muudaks juhtimise Küprosel tõhusamaks ning turu nii kohalike kui ka välismaiste ettevõtete jaoks õiglasemaks ja läbipaistvamaks. See on kooskõlas Küprose pikaajalise strateegia eesmärkidega ja selle aluseks oleva tegevuskavaga (algatuse „Riigi osalusega ettevõtete moderniseerimine ning innovatsiooni ja efektiivsuse edendamiseks õigete stiimulite loomine“ raames). Riigi osalusega ettevõtete juhtimise parandamisele suunatud poliitika võib aidata vähendada valitsemissektori võlga, sest nende ettevõtete parem juhtimine suurendaks avaliku sektori tõhusust. Samuti võib see aidata parandada ettevõtluskeskkonda ja suurendada potentsiaalset majanduskasvu.

- (24) Versailles' deklaratsioonis liidu riigipeadelt ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovitakse komisjoni ettepanekuga kava „REPowerEU“ kohta kaotada järk-järgult võimalikult kiiresti liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks kavatseb komisjon määrata dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja liidu tasandil. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

(25) Taastuvate energiaallikate kogu potentsiaali saaks Küprosel veelgi paremini ja kiiremini ära kasutada, eelkõige lubade andmise menetluse lihtsustamise ja päikeseenergiarajatistesse edasise investeerimise kaudu. Küpros praegu gaasi ei kasuta, kuid nafta osakaal energiaallikate jaotuses on 85,6 %. Arvestades energiahindade suurt kõikumist maailmaturgudel, on Küprose majanduse kestlikkuse seisukohast äärmiselt oluline vähendada riigi suurt sõltuvust naftast. Naftatarned põhinevad täielikult impordil, kuid Venemaalt imporditud nafta osakaal on ainult 1 %, mis jääb tunduvalt alla liidu keskmise (23 %)¹⁹. Energiatarnete mitmekesistamiseks ja impordisõltuvuse vähendamiseks oleks Küprosel kasulik kiirendada sellise gaasiimporditaristu väljatöötamist, mida saaks tulevikus kohandada vesinikule, selliste gaasiühenduste arendamist, mida saaks samuti tulevikus vesiniku puhul kasutada, ning elektrivõrkude ühendamist, et edendada taastuvate energiaallikate laialdasemat kasutuselevõttu. Lisaks pakuvad hiljuti avastatud avamere gaasiväljad Küprosele olulist võimalust suurendada veelgi oma energiasõltumatust ja samaaegselt suurendada jõupingutusi taastuvate energiaallikate ja energiatõhususega seotud meetmete kiirendamiseks. Gaasiga seotud uued taristu- ja võrguinvesteeringud peaksid võimaluse korral olema tulevikukindlad, et hõlbustada nende pikaajalist kestlikkust tulevikus säästvatele kütustele kohandamise kaudu. Peale selle võiks laiendada ja kiirendada energiatõhususe poliitikat, sealhulgas transpordisektoris. Energiatõhususe meetmed peaksid aitama leevendada ka energiaostuvõimetust, mida kogeb suur osa elanikkonnast (20,9 %), kasutades selleks asjakohasel juhul ühtekuuluvuspoliitika vahendeid. Paketi „Eesmärk 55“ eesmärkide saavutamiseks tuleb Küprosel veelgi ambitsioonikamalt vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust.

---

¹⁹ Eurostat (2020), Venemaa impordi osakaal maagaasi, nafta ja kivisöe koguimpordis. ELi 27 liikmesriigi keskmise impordi puhul näitab koguimport ELi 27 liikmesriigist väljastpoolt pärit importi. Küprose puhul hõlmab koguimport ELi-sisest kaubandust. Nafta hõlmab toornaftat ja rafineeritud naftatooteid.

- (26) Kuigi kliimaneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mitmes sektoris märkimisväärseid ümberkorralduskulusid, saab Küpros ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Lisaks saab Küpros kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057²⁰ loodud Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.
- (27) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2022. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus²¹ kajastub soovitus 1.
- (28) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2022. aasta soovitus euroala kohta sätestatud soovitusi. Küprose puhul kajastub see eelkõige soovitustes 1 ja 2.

---

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

²¹ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

(29) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja hindamist, on nõukogu 2022. aasta riikliku reformikava ja 2022. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad soovitusel 1, 2, 3 ja 4. Soovitused 1 ja 2 aitavad kaasa ka euroala käsitleva 2022. aasta soovitusel, eelkõige selle esimese ja neljanda soovitusel rakendamisele. Soovitusel 1 osutatud eelarvepoliitikameetmed aitavad muu hulgas vähendada tasakaalustamatust, mis on seotud valitsemissektori suure võlaga. Soovitusel 2 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas käsitleda erasektori suure võlaga seotud tasakaalustamatust, piirates erasektori liigset laenamist. Samuti aitavad need käsitleda valitsemissektori suure võla ja jooksevkonto puudujäägiga seotud tasakaalustamatust, mitmekesistades majandust, ning viivislaenude suure osakaaluga seotud tasakaalustamatust. Soovitusel 3 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas käsitleda valitsemissektori suure võlaga seotud tasakaalustamatust, suurendades valitsemissektori tõhusust ja pikaajalist majanduskasvu, ning erasektori võla ja välisvõlaga seotud tasakaalustamatust, suurendades pikaajalist majanduskasvu. Soovitusel 4 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas tegeleda suure välisvõlaga seotud haavatavusega pikemas perspektiivis,

SOOVITAB Küprosel võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv oleks kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, võttes arvesse jätkuvat ajutist ja suunatud toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiasalvestusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusraha ning muid liidu vahendeid. Järgida pärast 2023. aastat eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne keskpika perioodi eelarvepositsioon.

2. Jätkata oma taaste- ja vastupidavuskava rakendamist kooskõlas nõukogu 28. juuli 2021. aasta rakendusotsuses esitatud eesmärkide ja sihtidega. Viia kiiresti lõpule komisjoniga peetavad läbirääkimised 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidokumentide üle, et alustada nende rakendamist.
3. Võtta meetmeid riigi osalusega ettevõtete juhtimise parandamiseks kooskõlas rahvusvaheliste standarditega.
4. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja mitmekesistada veelgi energiatarneid. Kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, eelkõige lihtsustades veelgi lubade andmise menetlusi ja rakendades laialdasemalt fotogalvaanikat. Arendada energiaühendusi naaberriikidega, samal ajal laiendades ja kiirendades energiatõhususe meetmete võtmist, sealhulgas transpordisektoris.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja